

**Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady z 22. mája 2008,
o podpore tvorivosti a inovácie prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy**

(2008/C 141/10)

RADA A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, KTORÍ SA ZIŠLI
NA ZASADNUTÍ RADY,

PRIPOMÍNAJÚC politické súvislosti tejto otázky uvedené v prílohe
k týmto záverom a vzhľadom na *Konferenciu o podpore tvorivosti a inovácie:
reakcia škôl na spoločenské výzvy budúcnosti*, ktorá sa konala v Brde
9. – 10. apríla 2008,

POZNAMENÁVAJÚ, ŽE:

1. zatiaľ čo členské štáty plne zodpovedajú za organizáciu
a obsah svojich systémov vzdelávania a odbornej prípravy,
podpora tvorivosti a inovácie je oblasťou, v ktorej by spolu-
práca na európskej úrovni mohla prispieť ku kvalite
a efektívnosti na národnej a regionálnej úrovni;
2. snahou o účinnosť a spravodlivosť sa v rámci súčasného
pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010
podporujú spoločné európske ciele, ako je kvalita, prístup
a otvorenosť širšiemu svetu. Keďže tvorivosť a schopnosť
inovovať majú tiež zásadný význam pre trvalo udržateľný
hospodársky a sociálny rozvoj v Európe, je potrebné klásť na
tieto otázky väčší dôraz v kontexte budúcej európskej spolu-
práce v oblasti vzdelávania;
3. všetky stupne vzdelávania a odbornej prípravy môžu prispieť
k tvorivosti a inovácii z perspektívy celoživotného vzdelá-
vania: skoré štádiá vzdelávania sa pritom zamerajú na moti-
váciu a schopnosť učiť sa a iné kľúčové kompetencie,
a nasledujúce štádiá sa zamerajú na špecifickejšie zručnosti
a vznik, rozvoj a využívanie nových vedomostí a nápadov;

SA DOMNIEVAJÚ, ŽE:

1. tvorivosť je primárnym zdrojom inovácie, ktorá sa považuje
za hlavnú hnaciu silu rastu a vytvárania bohatstva a ktorá je
kľúčom k zlepšeniam v sociálnej oblasti a dôležitým
nástrojom pri riešení globálnych výziev, ako sú napríklad
zmeny klímy, zdravotná starostlivosť a udržateľný rozvoj;
2. ak majú školy zodpovedajúco pripraviť žiakov na dôležité
výzvy a problémy rýchlo sa meniaceho sveta, vzniká stále
väčšia potreba prijať kroky na vnútroštátnej úrovni
a spolupracovať na úrovni EÚ s cieľom priniesť ambiciózn-
ejšie zmeny;

3. okrem svojich hlavných úloh zabezpečiť získanie kľúčových
kompetencií a poskytnúť pre vedomostný trojuholník pevné
základy zručností môžu systémy vzdelávania a odbornej
prípravy zohrať zásadnú úlohu v rozvoji tvorivých
a inovačných schopností ako kľúčových faktorov
v zlepšovaní hospodárskej konkurencieschopnosti v bu-
dúcnosti a podpore sociálnej súdržnosti a uspokojovania
individuálnych potrieb;
4. počnúc už od školskej úrovne majú systémy vzdelávania
kombinovať rozvoj špecifických vedomostí a zručností
spolu so všeobecnými schopnosťami súvisiacimi
s tvorivosťou, ako napríklad zvedavosť, intuícia, kritické
a laterálne myslenie, riešenie problémov, experimentovanie,
riskovanie a schopnosť poučiť sa z chýb, využívanie pred-
stavivosti a hypotetického uvažovania, ako aj podnikavosť;
5. osem kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie
vymedzených v odporúčaní Európskeho parlamentu a Rady
z decembra 2006 ⁽¹⁾ sa vzťahuje na zručnosti, ktoré sú
obzvlášť relevantné pre tvorivosť a schopnosť inovovať.
Potrebné sú najmä zručnosti a kompetencie, ktoré ľuďom
umožnia poňať zmenu ako príležitosť, zostať otvorenými
novým myšlienkam a rešpektovať a oceňovať hodnoty
druhých;
6. vzhľadom na to, že je dokázané, že rozmanitosť
a multikultúrne prostredie môžu podnecovať tvorivosť,
majú začleňovacie politiky vzdelávania zamerané na tole-
ranciu a vzájomné porozumenie potenciál premeniť zvyšú-
júci sa multikulturalizmus v európskych spoločnostiach na
prínos pre tvorivosť, inováciu a rast;
7. účasť škôl, najmä miestnych, v nových a rozličných sieťach
im môže pomôcť dosiahnuť ich vzdelávacie ciele a prispieť
k podpore tvorivosti a inovácie. Partnerstvá medzi vzdelá-
vaním, pracovným prostredím a občianskou spoločnosťou
majú zásadný význam pre predvídanie meniacich sa potrieb
pracovného a spoločenského života a prispôsobenie sa
týmto potrebám: stáže, spoločné projekty, partnerské učenie
a inštruktori kurzov z vonkajšieho vzdelávania môžu oboz-
námiť učiteľov a žiakov s novými myšlienkami;
8. učitelia majú zohrávať zásadnú úlohu pri rozvíjaní
a podpore tvorivého potenciálu každého dieťaťa a k tomu
môžu prispieť uvádzaním príkladov tvorivosti pri vyučova-
vaní.

⁽¹⁾ Odporúčanie 2006/962/ES Európskeho parlamentu a Rady
z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné
vzdelávanie (Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 10).

V tomto ohľade sa zdá, že osobnejšie vzdelávacie prístupy zamerané na študenta a prispôbené potrebám a schopnostiam rôznych študentov – vrátane študentov s osobitným nadaním – obzvlášť podporujú tvorivosť a prispievajú k zvyšovaniu motivácie a sebadôvery praktickejšie alebo umeleckejšie zameraných študentov, bez ohľadu na implikácie týchto prístupov, pokiaľ ide o zdroje a vnútornú organizáciu;

9. inštitúcie vzdelávania učiteľov majú tiež predstavovať kľúčový prínos pre vybavenie pedagogických pracovníkov vedomosťami a kompetenciami potrebnými na zmenu, ako sú napríklad zručností potrebné na podporu prístupov zameraných na študenta, pracovné metódy založené na spolupráci a využívanie moderných študijných nástrojov, najmä tých, ktoré sú založené na IKT. Podpora tvorivých schopností a postojov v rámci škôl si tiež vyžaduje podporu organizačnej kultúry, ktorá je otvorená tvorivosti, a vytvorenie prostredia priaznivého pre inováciu vo všeobecnosti, ako aj zanietené a prezieravé vedenie na všetkých úrovniach;
10. keďže sa zvyšuje podiel učenia sa na pracovisku, v neformálnom kontexte a vo voľnom čase – často prostredníctvom nových študijných nástrojov založených na IKT – je rozvoj tvorivých a inovačných schopností relevantný pre všetky aspekty celoživotného vzdelávania;
11. je potrebný ďalší výskum – podporený výmenou údajov – o metódach vymedzenia, definovania, merania a zaznamenávania výsledkov učenia sa v jemných prierezo- vých zručnostiach, ako sú tvorivé a inovačné schopnosti. Tvorcom politik vzdelávania je tiež potrebné poskytnúť silnejšiu základňu poznatkov na podporu tvorivých a inovačných schopností prostredníctvom celoživotného vzdelávania a preskúmať možný prínos EÚ k tomuto procesu.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY:

1. zvážili, ako podporovať väčší súlad medzi vedomosťami a zručnosťami na jednej strane a tvorivosťou na strane druhej, ako aj to, ako čo najlepšie podporovať, sledovať a hodnotiť tvorivé a inovačné schopnosti na všetkých stup- ňoch vzdelávania a odbornej prípravy;
2. podporovali učiteľov pri rozvíjaní ich úlohy ako sprostredko- vateľov vzdelania a podporovateľov tvorivosti a pomáhali inštitúciám vzdelávania učiteľov reagovať na nové požiadavky učiteľskej profesie, napríklad podporou prístupov založených na spolupráci a zameraných na študenta, inovatívneho vzde- ľávacieho prostredia a použitia otvorených vzdelávacích zdrojov;
3. podporovali kultúru vzdelávania prostredníctvom rozvoja širších vzdelávacích spoločenstiev uľahčovaním a podporou

sietí a partnerstiev medzi vzdelávaním a súvisiacimi oblas- ťami, ako sú kultúra na jednej strane a pracovné prostredie na strane druhej, pričom zapojená by bola aj občianska spoločnosť a iné zainteresované subjekty.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY A KOMISIU, ABY:

1. zvážili zaradenie podpory tvorivých a inovačných schopností medzi súčasné a budúce ciele európskej spolupráce v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy ako doplnok k podpore vykonávania odporúčaní o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie z roku 2006; a preskúmali na európ- skej úrovni vhodné a účinné prostriedky – ako napríklad partnerské učenie – na dosiahnutie týchto cieľov na všetkých stupňoch vzdelávania a odbornej prípravy a z perspektívy celoživotného vzdelávania;
2. podporovali tvorbu kultúry, medzikultúrny dialóg a spoluprácu na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni s cieľom rozvíjať prostredie, ktoré obzvlášť podnecuje tvorivosť a inováciu;
3. vytvárali synergie na podporu tvorivosti a inovácie prostred- níctvom aktívnej spolupráce s príslušnými medzinárodnými organizáciami, najmä s Radou Európy, Unesco a OECD, v otázkach, ako sú medzikultúrne vzdelávanie, demokracia, tolerancia a ľudské práva. (Všetkým členským štátom by sa malo zabezpečiť právo zapojiť sa do týchto činností);
4. podnecovali a podporovali rozvoj, výmenu a šírenie osvedče- ných postupov v politike vzdelávania založenej na faktoch v súvislosti s podporu tvorivých a inovačných zručností v Európe;
5. vhodne využívali programy a nástroje EÚ na presadzovanie a podporu tvorivých a inovačných schopností na všetkých stupňoch celoživotného vzdelávania, ako aj v samotnom vzdelávacom procese.

A VYZÝVA KOMISIU, ABY:

1. podporovala relevantný výskum a v spolupráci s európskymi a medzinárodnými výskumnými inštitúciami analyzovala a vymieňala si údaje – na úrovni EÚ aj medzi členskými štátmi – týkajúce sa podpory a rozvoja tvorivých a inovačných schopností prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy;
2. v procese navrhovania nového strategického rámca európskej spolupráce vo vzdelávaní a odbornej príprave po roku 2010 pokračovala v úsilí o zvyšovanie miery porozumenia v súvislosti s otázkami týkajúcimi sa rozvoja tvorivých a inovačných schopností prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy v celkovom kontexte všeobecnej inováčnej politiky pre EÚ.

PRÍLOHA

POLITICKÉ SÚVISLOSTI

1. Správa Rady pre vzdelávanie na zasadnutí Európskej rady na jar 2001 ⁽¹⁾ a následne prijatý podrobný pracovný program ⁽²⁾, v ktorých sa stanovilo niekoľko konkrétnych budúcich cieľov pre systémy vzdelávania a odbornej prípravy v Európe vrátane rozvíjania zručností pre znalostnú spoločnosť, zatraktívnenia vzdelávania a posilnenia prepojenia s pracovným životom, výskumom a spoločnosťou všeobecne.
2. Závery z jarného zasadnutia Európskej rady v roku 2006, v ktorých sa zdôraznilo, že sa musia zintenzívniť reformy, aby sa zabezpečila vysoká kvalita účinných a spravodlivých systémov vzdelávania a uznáva sa zásadná úloha všetkých stupňov vzdelávania a odbornej prípravy pre excelentnosť a inováciu ⁽³⁾.
3. Závery zo zasadnutia Európskej rady v novembri 2006 o účinnosti a spravodlivosti vo vzdelávaní a odbornej príprave, v ktorých sa konštatovalo, že vzdelávacie inštitúcie by sa mali sústrediť na širšie prostredie vzdelávania s cieľom podporovať a udržiavať účinnosť, spravodlivosť a všeobecný blahobyt ⁽⁴⁾.
4. Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, v ktorom sa zdôraznila úloha kritického myslenia, tvorivosti, iniciatívy, riešenia problémov, hodnotenia rizika, prijímania rozhodnutí a konštruktívneho ovládania pocitov vo všetkých ôsmich kľúčových kompetenciách ⁽⁵⁾.
5. Závery zo zasadnutia Rady v decembri 2006 o strategických prioritách inovačnej činnosti na úrovni EÚ ⁽⁶⁾, v ktorých sa vzdelávanie definovalo ako predpoklad pre inováciu a konštatovalo sa, že vzdelávanie musí podporovať talent a tvorivosť od útleho veku, a ktoré sa prijali ako odpoveď na oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 13. septembra 2006 – *Uvedenie poznatkov do praxe: Všeobecná inovačná stratégia pre EÚ* ⁽⁷⁾.
6. Oznámenie Komisie z mája 2007 *Európska stratégia pre kultúru v globalizovanom svete*, v ktorom sa konštatuje, že je potrebné preskúmať a presadzovať úlohu kultúry pri podpore a pestovaní tvorivosti a inovácie, a v ktorom sa tvorivosť považuje za základ inovácie ⁽⁸⁾.
7. Závery zo zasadnutia Rady v máji 2007 o jednotnom rámci ukazovateľov a referenčných hodnôt na monitorovanie pokroku pri dosahovaní lisabonských cieľov vo vzdelávaní a odbornej príprave, v ktorých sa uznáva, že vymedzenie jednotného rámca ukazovateľov a referenčných hodnôt je trvalým a konzultačným procesom ⁽⁹⁾.
8. Závery zo zasadnutia Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli v rámci zasadnutia Rady v novembri 2007, o zlepšovaní kvality vzdelávania učiteľov, v ktorých sa vyslovila podpora nadobúdaniu kompetencií, ktoré učiteľom umožnia získavať nové znalosti a byť inovatívnym prostredníctvom zapojenia sa do reflektívnej praxe a výskumu ⁽¹⁰⁾.
9. Spoločná správa Rady a Komisie z roku 2008 o pokroku vo vykonávaní pracovného programu *Poskytovanie celoživotného vzdelávania pre znalosti, tvorivosť a inováciu* v rámci programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“, v ktorom sa zdôrazňuje, že výskum a vzdelávanie potrebujú širokú základňu zručností v populácii a že excelentnosť a kľúčové kompetencie sa musia rozvíjať vo všetkých systémoch a stupňoch vzdelávania a odbornej prípravy ⁽¹¹⁾.
10. Kľúčové posolstvá Rady pre vzdelávanie na zasadnutí Európskej rady na jar 2008, v ktorých sa konštatuje, že vzdelávanie a odborná príprava musia poskytovať širokú bázu vedomostí a zručností u obyvateľstva a rozvíjať tvorivosť a inovačnú schopnosť študentov a že za týmto účelom by sa mali na všetkých úrovniach vypracovať učebné osnovy tak, aby sa zlepšili tvorivé a inovačné schopnosti študentov ⁽¹²⁾.

⁽¹⁾ Konkrétne ciele systémov vzdelávania a odbornej prípravy do budúcnosti – správa Rady pre vzdelávanie Európskej rade (dokument 5980/01).

⁽²⁾ Podrobný pracovný program plnenia cieľov systémov vzdelávania a odbornej prípravy v Európe, všeobecne nazývaný ako pracovný program „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ (Ú. v. ES C 142, 14.6.2002, s. 1).

⁽³⁾ Závery predsedníctva, zasadnutie Európskej rady v Bruseli 23. a 24. marca 2006 (dokument 7775/06).

⁽⁴⁾ Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady 14. novembra 2006, o účinnosti a spravodlivosti vo vzdelávaní a odbornej príprave (Ú. v. EÚ C 298, 8.12.2006, s. 3).

⁽⁵⁾ Odporúčanie 2006/962/ES.

⁽⁶⁾ Závery Rady zo 4. decembra 2006 o všeobecnej inovačnej stratégii: Strategické priority inovačnej činnosti na úrovni EÚ (dokument 16253/06).

⁽⁷⁾ Dokument 12940/06.

⁽⁸⁾ Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, 10. mája 2007 – *Európska stratégia pre kultúru v globalizovanom svete* [KOM(2007) 242 v konečnom znení].

⁽⁹⁾ Závery Rady o jednotnom rámci ukazovateľov a referenčných hodnôt na monitorovanie pokroku pri dosahovaní lisabonských cieľov vo vzdelávaní a odbornej príprave, 24. mája 2007 (Ú. v. EÚ C 311, 21.12.2007, s. 13).

⁽¹⁰⁾ Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady 15. novembra 2007, o zlepšovaní kvality vzdelávania učiteľov (Ú. v. EÚ C 300, 12.12.2007, s. 6).

⁽¹¹⁾ *Poskytovanie celoživotného vzdelávania pre znalosti, tvorivosť a inovácie* – spoločná správa Rady a Komisie z roku 2008 o pokroku vo vykonávaní pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ (dokument 5723/08).

⁽¹²⁾ Kľúčové posolstvá na jarné zasadnutie Európskej rady v oblasti vzdelávania/odbornej prípravy a mládeže (dokument 6445/08).

11. Závery zo zasadnutia Európskej rady na jar 2008, v ktorých sa za kľúčový faktor budúceho rastu považuje úplný rozvoj potenciálu európskych občanov v oblasti inovácie a tvorivosti, ktorý vychádza z európskej kultúry a excelentnosti vo vede ⁽¹⁾.
 12. Návrh Komisie na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady o Európskom roku tvorivosti a inovácie (2009) ⁽²⁾.
-

⁽¹⁾ Zasadnutie Európskej rady v Bruseli 13. a 14. marca 2008, závery predsedníctva (dokument 7652/08).

⁽²⁾ Dokument 7755/08.